

DÉLMAGYARORSZÁG

Szerkesztőség Károly-utca 9.

ELŐFIZETÉSI ÁR SZEGEDEN

egész évre K 24— félévre . . K 12—
negyedévre K 6— egy hónapra K 2—

Egyes szám ára 10 Hár.

ELŐFIZETÉSI ÁR VIDÉKEN

egész évre K 28— félévre . . K 14—
negyedévre K 7— egy hónapra K 2-40

Egyes szám ára 10 Hár.

Kiadóhivatal Károly-utca 9.

Telefon-szám: 305.

Telefon-szám: 305.

Szeged, 1914.

III. évfolyam 22. szám

Kedd, január 27.

Közművelődésünk fejlődése.

A népek élete akkor egészséges és az állami élet akkor biztos, ha nagy nemzeti ideálok lelkesítik az embereket, amelyek az emberek sajátos elégtelenségét a fennálló renddel a jövőre irányozzák és ezáltal a fokozatos haladást biztosítják.

A mindinkább szélesebb alapokra kerülő állami és társadalmi élet eszményei között a legnépszerűbb és legtermészetesebb ideál az, amely az enibertömegek szellemi, erkölcsi és esztétikai nevelését egyetemessé és általánossá akarja tenni.

Különös nagy átalakító hatással van az egész társadalomra a műveltség és a tudomány, mert a vagyon mellett a műveltség az, amely az embereket az ugynevezett felső és alsó társadalmi osztályokra szétválasztja és kétségtelen, bár kevésbé szokik szembe, hogy a műveltség milliommosai ép olyan veszélyesek lehetnek a társadalmi rend egészséges fejlődésére, mint a tulnagyi vagyon birtokosai.

A művelődési mozgalmak között, a melyek az utolsó évtizedben Európában elterjedtek, a legjelentősebb az a törekvés, hogy a tudomány eredményeinek népszerűsítésén túl maga a tudás terjesztése, az elismert igazságok tanulmánya szolgálatba álljon a nemzeti élet szoro-

sabb egységének és elősegítse nyugodt, háborítlan kialakítását.

A néplélek minden időben mint egy ösztönszerűleg kereste a széthúzó egyéni törekvések közepette az összekötő kapcsolatokat.

Régibb időben a vallásos eszmék voltak nagy keltő hatással a nemzeti érzületre; majd az irodalom, költészet és művészet kerültek bensőbb kapcsolatba a néplélek termékeivel: a monda, a népköltés és a háziipar elemeivel is nyertek nagy jelentőséget a nemzeti lét harcában.

Tagadhatatlan azonban, hogy a vallás, bár őszinte alázat és ájtatos buzgóság nagyobb közösségekben is nyilvánulhat, mégis inkább az egyes lélek boldogulását és üdvözlését veszi célba és azért a vallást a társadalmi és állami rend alapjául és nem céljául kell kitűzni, mert egyetemes jellege, mint összekötő kapocs, az időn folyamán elhalványult; költészet és művészet pedig, amennyiben remekeik főleg alkotóik egyéniségének kifejezői, számot tartanak a rokon egyéni érzület visszhangjára, de csak válságosabb, vagy ünnepiesebb helyzetekben válhatnak az egész népet lelkesítő szózáttá és csekély befolyással vannak a szociális erőviszonyokra. Egyedül a tudomány egyetemesebb érvényű, értelmes bizonyításon alapuló eredményeitől várhatni, hogy oly egyesítő meggyőződésnek legyenek alapjai, aminő nél-

kül a rendekre, osztályokra tagolt társadalom egységes nemzeti életet nem folytathat. Ez az alapja tehát annak a törekvésnek, mely elég jellemzően Angliából indult ki, a modern államéletnek ősz hazájából, hogy bevigye az elméleti tanulmány szeretetét és a tudás felvilágosítását a nép minden rétegébe és a tudomány, meg a műveltség iránti szeretetét és becsülését a nép minden rétegében állandóan ébren tartsa.

Nálunk a Szabad Lyceum szervezése indította meg a mozgalmat és elsősorban a középosztály köreiből kívánthatni. Majd inkább idegen példákon igazodva, folytatódott a mozgalom a Szabad Lyceum munkásságában és legújabb ily hajtása, a Népakadémia néven, kiválóan az alsóbb rétegeket törekszik bevonni az olynemű tanulmányba, mely nemcsak a közelfekvő hasznosságot, hanem a szellemi közösség ápolását, a művelődés áldásaiban való tudatos részvételt tekinti céljának.

Kétségtelen, hogy a szabad intézmények mind e három ági és foku munkásságára szüksége van — a szorosabb szervezetiükön kívül — a közművelődésnek.

Az alsóbb néposztályok rászorulnak — az iskolai tanításon túl — szűkkörű tapasztalataik bővítésére. Föl kell előttük tárni legalább is hazánk természetes viszonyainak kevésbé ismert tényeit, nemzeti történelmünknek, irodalmunknak és művé-

Az örökség.

Irta: Erwin Weill.

Kétszer kopogtak már az ajtón, de Schwarzenstein Leó gróf csak nem ébredt föl mély álmából. A tisztiszolga erre megünne a hiábavaló kopogtatást, óvatosan benyitott s a mélyen horkoló főhadnagy ágyára helyezett egy most érkezett, frissen leragasztott telegrammot; azután lábujjhegyen távozott.

A fiatal tiszt fölébredt. Szeme az előtte levő telegrammon akadt meg. Álmosan nyult utána s kimeresztett szemekkel olvasta el a pár szót: „Feltétlenül jöjj el hozzám! Váriak biztosan. Ernő”.

Amikor Schwarzenstein főhadnagy elolvasta a táviratot, hangosan fölkapagott. Nem tudta megérteni, hogy voltaképpen mit is akarhat tőle az öcséje, aki egy rejtett vidéki garnizóban egyedül a kártyázásnak él és semmi másnak. Évek óta nem látták egymást, nem is törődtek egymással. Szüleik elhalálása után még hidegebb lett ez a viszony. Az egész viszonyosság nem állott

másból, mint egy karácsonyi üdvözlésből. Ilyenkor megjelent Leónál Ernő egy tiszt, aki öcsének karácsonyi üdvözlését tolmácsolta s évről-évre ígérgette: „Nemsokára kapitány lesz az öcséd”. S hogy Ernő még mindig a legöregebb főhadnagy maradt a hadseregben, azt a sematizmusból tudta meg Leó.

Ebben állott minden érintkezésük s minden kölcsönös érdeklődésük. Már gyermekkorukban sem szerették egymást nagy különbözőségük miatt fogva. Leó volt a csinosabb és életrevalóbb, el is kényeztetették a szülők, míg a mindig mogorva, hirtelen haragu Ernővel alig törődött valaki. S most e váratlan hívó távirat . . .

Leó ismét keserűen nevetett föl: „Ugy látszik pénzt akar!” — gondolta magában. — „Mégint vesztett a kártyán s most nem talál uzorást, aki kölcsönözzön . . . Csálódni fog.”

Gróf Schwarzenstein csöngetett, a szolgálga bejött, majd a főhadnagy meghagyása szerint előhozott egy civilruhát.

A vonat egész napon át vitte a távoli

keleti garnizó felé. A sok további távirat-összlop, a valamivel kevesebb állomás, a falvak, a földek, a hegyek meglehetősen untatták a szórakozásokhoz szokott fiatal tisztet. Annál inkább örült, amikor végre elérte azt a kis várost, ahol öcséje állomásozott.

A csunya, piszkos kis állomás körül sok maszatos gyerek játszadozott. Leó szimbolikus színben látta ezt a piszkos egyszerűséget. Bizonyára ez várja őt az öcséje lakásán is . . . Rossz sejtéssel vetette magát egy rozoga fiakkorba s behajtatott a sáros városba. Utközben egy férfihang kiáltott utána:

„Szervusz-Leó!” — Egy ismerőse volt. A kölcsönös üdvözlések után csak annyit mondott még neki a szálnalmas külsejű ismerős katonatiszt:

„Ugyebár az öcsédhez jössz? Kérlek már két napja beteget jelentett az ezrednél. Még csak látogatókat sem fogad. Az ördög tudja, mi van vele . . . Na szervusz!”

Egy jóképű huszárlégy utbaigazításával nagynehezen eljutott Ernő lakásáig. Se kert, se virágok nem vették körül azt. A

Waldbauer-Kerpely

Vandós négyes hangversenye február 14-én fél 9 órakor a „Tisza-szálló” nagytermében.

Jegyek válthatók VARNAY L. hangversenyirodájában SZEGEDEN, KÁROLY-UTCA 9. Telefon-szám 81